

מגילה יא

פתיחות שונות

1. **כי צבדיט אנחנו ובעצדתנו לא צנחנו אלהינו ויט צלינו חסד לפני מלכי פרס, אימתי - בזמן המן.**

2. **הרכבת אנוש לראשנו באנו באש ואמיט.**

קאש	בימי נבוכדנצר הרשע	שריפת בית המקדש (או חנניה מישאל ועזריה בכבשן האש)
ואמיט	בימי פרעה	
ותוציאנו לרויה	בימי המן	

3. **זכר חסדו ואמנותו לבית ישראל ראו כל אפסי ארץ את יווצת אלהינו, אימתי - בימי מרדכי ואסתר.**

4. **ארי נהט ודג סוקק רשע צל עם דג.**

ארי נהט	זה נבוכדנצר הרשע	דכתיב ביה צלה אריה מסבכו
דג סוקק	זה אחשוורוש	דכתיב ביה וארו חיוה אחרי תנינה דמיה לדג. ותני רב יוסף: אלו פרסיים, שאוכלין ושותין כדוב, ומסורבלין בשר כדוב, ומגדלין שער כדוב, ואין להם מנוחה כדוב.
מול רשע	זה המן	
צל עם דג	אלו ישראל	שהם דלים מן המצות

5. **בצצתים ימק המקרה ובפפלות ידיט ידלץ הבית, בשביל עצלות שהיה להם לישראל שלא עסקו בתורה, נעשה שונאו של הקדוש ברוך הוא מך. ואין מך אלא עני שנאמר ואת מק הוא מצרכק, ואין מקרה אלא הקדוש ברוך הוא, שנאמר המקרה במיט צליותיו.**

6. **סיר המצלות לולוי ה' שהיה לנו יאמר נא ישראל לולוי ה' שהיה לנו בקום צלינו אדט - אדם ולא מלך.**

7. **קרבות צדיקים ישאח העט ובפפ רשע יאנח עם,**

קרבות צדיקים ישאח העט	זה מרדכי ואסתר	דכתיב והציר שלן צהלה ושאחה
ובפפ רשע יאנח עם	זה המן	דכתיב והציר שלן נבוכה

8. **כי מי אוי גדול אכר לו אלהים קרבים אליו.**

9. **או הנסה אלהים לבוא לקחת לו אוי מקרב אוי פאסות פאחות ובאופתים...**

10. **ויהי בימי אנשורוש.**

אמר רב: ויי והי. הדא דכתיב (דברים כ"ח) **והתמכרתם שט לאיביק לצבדיט ולפפחות ואין קונה**

11.

שמואל	במתניתא תנא
במי יוונים	בימי כשדים שהעמדתי להם דניאל חנניה מישאל ועזריה
בימי אספסיינוס (נבוכדנצר)	בימי יוונים, שהעמדתי להם שמעון הצדיק, וחשמונאי ובניו, ומתתיה כהן גדול
בימי המן	בימי המן, שהעמדתי להם מרדכי ואסתר
בימי רומיים (פרסיים)	בימי פרסיים (רומיים), שהעמדתי להם של בית רבי וחכמי דורות
בימי גוג ומגוג	לעתיד לבוא, שאין כל אומה ולשון יכולה לשלוט בהם

12. **ואט לא תורישו את יסבי הארץ.**

13. **והיה כאשר דמיתי לצלות להט אצטה לכט.**

רב	אחיו של ראש, ובן גילו של ראש. אחיו של ראש - אחיו של נבוכדנצר הרשע בן גילו של ראש, הוא הרג - הוא ביקש להרוג, הוא החרב - הוא בקש להחריב, שנאמר (עזרא ד') והמלכות אנשורוש מתחלת מלכותו כתמו עטנה אל ישי יהודה וירושלים
שמואל	שהושחרו פניהם של ישראל בימיו כשולי קדרה
רבי יוחנן	כל שזוכרו אמר: אח לראשו
רבי חנינא	שהכל נעשו רשין בימיו, שנאמר (אסתר ז) וישם המלך אנשורוש מן

הוא אנשורוש	הוא ברשעו מתחילתו ועד סופו
הוא צל	הוא ברשעו מתחילתו ועד סופו
הוא דתן ואבירט	הן ברשען מתחילתן ועד סופן
הוא המלך אחז	הוא ברשעו מתחילתו ועד סופו
אכרס הוא אכרס	הוא בצדקו מתחילתו ועד סופו
הוא אהרן משה	הן בצדקן מתחילתן ועד סופן
ידוד הוא הקטן	הוא בקטנותו מתחילתו עד סופו, כשם שבקטנותו הקטין עצמו אצל מי שגדול ממנו בתורה - כך במלכותו הקטין עצמו אצל מי שגדול ממנו בחכמה

המלך אמר רב: שמלך מעצמו.

- אמרי לה לשבח - דלא הוה איניש דחשיב למלכא כוותיה,
- ואמרי לה לגנאי - דלא הוה חזי למלכותא, וממונא יתירא הוא דיהב וקם.

מהדו וצד כוש רב ושמואל,

- חד אמר: הודו בסוף העולם וכוש בסוף העולם,
 - וחד אמר: הודו וכוש גבי הדדי הוו קיימי, כשם שמלך על הודו וכוש - כך מלך מסוף העולם ועד סופו.
- כיוצא בדבר אתה אומר (שלמה) **כי הוא רדה בכל צער הנהר מתפסח וצד צנה**, רב ושמואל:
- חד אמר: תפסח בסוף העולם ועזה בסוף העולם,
 - וחד אמר: תפסח ועזה בהדי הדדי הוו קיימי, כשם שמלך על תפסח ועל עזה - כך מלך על כל העולם כולו.

ספצ וצריט ומאה מד'נה, אמר רב חסדא:

- בתחילה מלך על שבע,
 - ולבסוף מלך על עשרים,
 - ולבסוף מלך על מאה.
- קושי**: אלא מעתה, ושני חיי עמרם שבע ושלשים ומאת שנה, מאי דרשת ביה?
תירוץ: שאני הכא דקרא יתירא הוא, מכדי כתיב **מהדו וצד כוש**, **ספצ וצריט ומאה מד'נה**, למה לי? - שמע מינה לדרשה.

תנו רבנן: **שלושה מלכו בכיפה, ואלו הן: אחאב, ואחשורוש, ונבוכדנצר.**

אחאב	דכתיב חי' ה' אלהיק את י' ע' ו' וממלכה אכר לא אנה אדני ע' אפקק וכו' , ואי לא דהוה מליך עליהו - היכי מצי משבע להו?
נבוכדנצר	דכתיב והיה האוי והממלכה... אכר לא יתן את צוארו בעל מלך בבל.
אחשורוש	הא דאמרן

קושי: ותו ליכא? והא איכא שלמה!

תירוץ: לא סליק מלכותיה.

קושי על התירוץ: הניחא למאן דאמר מלך והדיוט, אלא למאן דאמר מלך והדיוט ומלך, מאי איכא למימר?

תירוץ: שלמה מילתא אחריתי הוה ביה, שמלך על העליונים ועל התחתונים שנאמר **וישגף אלהים את כסא ה'.**

עוד קושי: והא הוה סנחריב, דכתיב **מי כפל אלהי הארצות אשר הציפו את ארצת מדי!**

תירוץ: הא איכא ירושלים דלא כבשה.

עוד קושי: והא איכא דריוש דכתיב **דריוש מלכא כתב לכל עממא אמא ופניא די דיון כפל ארצא מלכא יסא!**

תירוץ: הא איכא שבע דלא מלך עליהו, דכתיב **ספר קדם דריוש והקיס אל מלכותא לאחשדרפניא מאה וצריין.**

עוד קושי: והא איכא כורש, דכתיב כה **אמר כרש מלך פרס כל ממלכות הארץ נתן לי ה'!**
תירוץ: התם אשתבוחי הוא דקא משתבח בנפשיה.

(אסתר א') **גימית ההט כשבת המלך**, וכתוב בתריה **בשנת שלש למלכו**.
דרשה: אמר רבא: מאי **כשבת** - לאחר שנתיישרה דעתו. אמר: בלשצר חשב וטעה, אנא חשיבנא ולא טעינא. מאי היא? דכתיב (ירמיהו כ"ט) **כי לפי מלאת לבהל שבצים שנה אפקד אתכם**, וכתוב (דניאל ט"ו) **למלאות לחרבות ירושלים שבצים שנה**.

שבעים שנה

האמת	אחשורוש	בלשצר	
משנת 19 – 26	משנת 8 – 37	45	נבוכדנצר
22	23	23	אויל מרודך
2	2	2	בלשצר
4	5		דריוש וכורש
14	3		אחשורוש
2			דריוש השני
70	70	70	סה"כ

שנות מלכותו של נבוכדנצר

1	כבש נינוה
2	כבש יהויקים
8	גלות יהויכין (7 לכיבוש יהויקים) + 37 = שנה ראשונה של אויל מרודך) 37 + 8 = 45
19	גלות צדקיהו – חרבן הבית (18 לכיבוש יהויקים)

45	בבל	דנבוכדנצר
23	בבל	אויל מרודך
3	בבל	בלשצר
2	פרס ומדי	דריוש
3	פרס ומדי	כורש
14	פרס ומדי	אחשורוש
34	פרס ומדי	דריוש השני

